

УДК 811.111'37'42'791.4

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-1-29>

Марія ДОБРУШИНА,
 orcid.org/0000-0001-8799-990X
 PhD,

викладач кафедри англійської філології
 Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
 (Дніпро, Україна) dobrushyna@fuifm.dnu.edu.ua

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ FORCE У ФІЛЬМІ «ЗОРЯНІ ВІЙНИ. ЕПІЗОД VIII. ОСТАННІ ДЖЕДАЇ» (РЕЖ. РАЯН ДЖОНСОН)

Розвідку присвячено особливостям вербалізації концепту FORCE у кінодискурсі на матеріалі фільму «Зоряні війни. Епізод VIII. Останні джедаї» (реж. Раян Джонсон). Протягом останніх років концептуальні дослідження привертають докладну увагу дослідників усього світу. Ключовим етапом у дослідженні актуалізації концептів є аналіз кореляція між лінгвістичним та екстралінгвістичним чинниками. Стверджується, що за допомогою позамовних явищ, вбудованих у фільми, відбувається форматування існуючих мовних явищ, з метою їхнього збагачення та надання глибини. Дослідженням кінодискурсу присвячено чималу кількість розвідок, проте, на сьогоднішній день бракує публікацій, які б студіювали лексико-семантичне значення ключових лексем у творах кіномистецтва.

Метою статті є аналіз відповідності лексико-семантичних варіантів лексеми force та особливостями вербалізації концепту FORCE у кінодискурсі на матеріалі кінофільму «Зоряні війни. Епізод VIII. Останні джедаї» (реж. Раян Джонсон).

Зазначено, що, переосмислення існуючих явищ є одним із потужних кодів у кіномистецтві. Лексична одиниця force є виразним зразком такого переосмислення та набуття глибинних значень на основі позамовних чинників. Ґрунтуючись на восьми лексико-семантичних варіантах студійовано особливості вербалізації концепту FORCE. Зауважено, що в межах розвідки студійовано як позитивні, так і негативні значення лексеми force концепту FORCE, що вказує на розщеплення значення force у межах антитези good-bad у кінострічці. Серед значень лексеми спостерігаємо пригнічення, сумніви, зневіру, і одним з тих складників, які допоможуть подолати їх є Force. Так, Force розглядають одночасно і як те, що є тут і зараз, що об'єднує все живе, так і децо, що існує «над», що має своєрідний релігійний зміст. Також, визначено, що Force є об'єднувальним елементом усього суцього, що підтверджує лексико-семантичні варіанти лексеми force в межах представленої розвідки. Виокремлено такі вербалізатори концепту FORCE: *balance, energy, not someone's power*. Вербалізатор *balance* має у своєму складі такі компоненти: *life&death, warmth&cold, peace&violence*.

Ключові слова: концепт FORCE, фільм, кінодискурс, Зоряні війни, лексико-семантичний варіант, лексема.

Mariia DOBRUSHYNA,
 orcid.org/0000-0001-8799-990X
 PhD,

Lecturer at the Department of English Philology
 Oles Honchar Dnipro National University
 (Dnipro, Ukraine) dobrushyna@fuifm.dnu.edu.ua

VERBALIZATION OF THE CONCEPT FORCE IN THE FILM “STAR WARS. EPISODE VIII. THE LAST JEDI” (DIR. RIAN JOHNSON)

The study is dedicated to the peculiarities of the verbalization of the concept FORCE in film discourse based on the material of the film «Star Wars. Episode VIII. The Last Jedi» (dir. Rian Johnson). In recent years, conceptual studies have attracted the attention of researchers all over the world. A key stage in the study of the actualization of concepts is the analysis of the correlation between linguistic and extralinguistic factors. It is argued that with the help of non-linguistic phenomena embedded in films, there is a formatting of existing linguistic phenomena, with the aim of enriching them and giving them depth. A considerable amount of research is dedicated to the study of film discourse, however, there is a lack of publications that would study the lexical-and-semantic meaning of key lexemes in works of cinematography.

The purpose of the article is to analyze the correspondence between the lexical-and-semantic variants of the lexeme “force” and the peculiarities of the verbalization of the concept FORCE in the film discourse based on the material of the film «Star Wars. Episode VIII. The Last Jedi» (dir. Rian Johnson).

It is noted that the reinterpretation of existing phenomena is one of the powerful codes in cinematography. The lexical unit “force” is an expressive example of such reinterpretation and acquisition of deep meanings based on extralinguistic factors. Based on eight lexical-and-semantic variants, the peculiarities of the verbalization of the concept FORCE have

been studied. It is noted that both positive and negative meanings of the lexeme "force" of the concept FORCE have been studied within the framework of research, which indicates the splitting of the meaning of "force" within the antithesis of "good-bad" in the film. Among the meanings of the lexeme, we observe oppression, doubts, despair, which must be defeated, and one of those components that will help in this is the Force. Thus, the Force is considered at the same time as something that is here and now, which unites all living things, and something that exists «above» that has a kind of religious meaning. Also, it was determined that Force is a unifying element of everything, which confirms the lexical-and-semantic variants of the lexeme "force" within the scope of the presented studies.

The following verbalizers of the concept FORCE are singled out: balance, energy, not someone's power. The verbalizer "balance" includes the following components: life&death, warmth&cold, peace&violence.

Key words: concept FORCE, film, film discourse, Star Wars, lexical-and-semantic variant, lexeme.

Постановка проблеми. Концептуальні студіювання є об'єктом зацікавленості дослідників протягом останніх років. Кореляція між лінгвістичним та екстралінгвістичним чинниками є важливим етапом дослідження вербалізації концептів. На сьогоднішній день кіноіндустрія є однією з найвпливовіших видів мистецтв. Проте, як і будь-яка індустрія, кіновиробництво оговтується після COVID-19 та намагається вийти на доковідний рівень (Floyd, 2023). Прикладом цьому є цьогорічна премія «Оскар», яку вперше за чотири роки переглянула рекордна кількість глядачів (Otterson, 2024). Навіть з урахуванням усіх викликів, кількість проданих квитків на території The International Union of Cinemas за 2023 рік складає 998,1 млн (UNIC Annual Report 2024, 2024). На нашу думку, кіно, як і будь-який вид мистецтва допомагає «зцілити» реальність. Глядачі розглядають фільми як можливість зануритися в інший світ, або ж глибше пізнати свій. Для когось фільми – це спосіб втекти від реальності, а для когось – збагачення власного «я». Фільми, від розважальних до арт-хаусних, несуть в собі деякі коди, які орієнтовано на певного глядача, його душевний стан та ситуацію. Тому, кіно, незважаючи на сучасні труднощі та виклики, зацікавлює глядачів, адже, з огляду на досвід, переживання та обставини, кожен глядач «читає» ці коди по-своєму. Такі екстралінгвістичні чинники впливають на розуміння та бачення мовних явищ, що безпосередньо впливає на останні та збагачує наповнення концептів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальним студіюванням присвячено розвідки Н. Таценко, І. Голубовської, А. Приходько, С. Жаботинської тощо. У наукових публікаціях Т. Крисанової (Крисанова, 2018: 23-31) проаналізоване явище кінодискурсу з погляду семіотики. Н. Іванотчак та В. Параска присвятили свої студіювання засобам вербалізації концепту ХОРОБРИСТЬ у дитячому кінодискурсі (Іванотчак, Параска, 2019: 96-100). Проте на сьогоднішній день бракує розвідок, які б студіювали лексико-семантичне значення ключових лексем у творах кіномистецтва.

Мета статті – студіювати кореляцію між лексико-семантичними варіантами лексеми force та концептом FORCE у кінодискурсі на матеріалі кінофільму «Зоряні війни. Епізод VIII. Останні джедаї» (реж. Раян Джонсон).

Виклад основного матеріалу. Одним із потужних, на нашу думку, кодів у кіномистецтві є форматування існуючих явищ, з метою їхнього збагачення та надання глибини. Загалом, «(к)онструювання смислу відбувається на перетині вербальних, невербальних і кінематографічних семіотичних систем, які є соціально-культурно і ситуативно зумовленими» (Крисанова, 2018: 29). Яскравим прикладом такого форматування є лексема force, яка набула глибинного значення завдяки франшизі «Зоряні Війни» Джорджа Лукаса.

Для аналізу обрано один із найкасовіших фільмів саги, найкасовіший фільм 2017 року у світі (2017 Worldwide Box Office) – Зоряні війни. Епізод VIII. Останні джедаї (реж. Раян Джонсон).

Для початку необхідно розглянути, що являє собою лексема force відповідно до лексикографічних джерел. Згідно з Cambridge Dictionary (Cambridge Dictionary), серед ключових значень лексеми force виокремимо:

ЛСВ 1 – physical, especially violent, strength or power;

ЛСВ 2 – in scientific use, (a measure of) the influence that changes movement;

ЛСВ 3 – (a person or thing with a lot of) influence and energy;

ЛСВ 4 – a group of people organized and trained, especially for a particular purpose;

ЛСВ 5 – in baseball, an occasion when a player is put out when they have to run to the next base (= one of the four positions on a square that a player must reach to score a point) because another player on their team is running to the base where they are standing;

ЛСВ 6 – to make something happen or make someone do something difficult, unpleasant, or unusual, especially by threatening or not offering the possibility of choice;

ЛСВ 7 – to use physical strength or effort to make something move or open;

ЛСВ 8 – to break a lock, door, window, etc. in order to allow someone to get in.

Визначивши ці вісім лексико-семантичних варіантів зауважимо, що щонайменше три з них мають негативні конотативні елементи: ЛСВ 1: especially violent; ЛСВ 6: difficult, unpleasant; by threatening or not offering the possibility of choice; ЛСВ 8: break a lock тощо.

На прикладі реплік із фільму порівнюємо експлікацію словникових значень.

Лексема force понад 15 разів зустрічається у самому фільмі (Star Wars: The Last Jedi, 2017).

Зоряні війни: Останні джедаї є восьмим фільмом саги про Скайвокерів, у якому продовжуємо прослідковувати як позитивні, так і негативні конотації лексеми force. Об'єктивно, що позитивний контекст вкладається представниками Супротиву та прибічниками світлої сторони Сили.

У якості прикладу розглянемо частини репліки Адмірала Холдо. ADMIRAL HOLDO: *In every corner of the galaxy, the downtrodden and oppressed know our symbol, and they put their hope in it. We are the spark that will light the fire that will restore the Republic...And may the Force be with us* (Star Wars: The Last Jedi, 2017: 00:36:27). У цьому уривку спостерігаємо загальний контекст – пригнічення, сумніви, зневіра, які мають бути переможеними, і одним з тих складників, які допоможуть у цьому є Force. Так, Force розглядають одночасно і як те, що є тут і зараз, що об'єднує все живе, так і дещо, що існує «над», що має своєрідний релігійний зміст.

Комічним є інше використання лексеми force в епізоді, коли познайомилися Фінн та Роуз. Задля того, щоб заспокоїти дівчину, вражену героїствами Фінна, останній вдається до жартівливого вживання фрази-кліше «May the Force be with You», яка в контексті фрагменту була недоречною і надлишковою. FINN: *May the Force be with you.* ROSE: *Wow. You, too* (Star Wars: The Last Jedi, 2017: 00:39:32).

Ще одним застосуванням лексеми вже з негативною конотацією є такий контекст: REY: *Master Skywalker, we need you to bring the Jedi back because Kylo Ren is strong with the dark side of the Force* (Star Wars: The Last Jedi, 2017: 00:47:39), що вказує на розщеплення значення force у межах антитези good-bad.

У наступному фрагменті спостерігаємо виразний приклад поєднання ЛСВ 1 (physical, especially violent, strength or power) та ЛСВ 7 (to use physical strength or effort to make something move or open): MASTER SKYWALKER: *What do you know about the Force?* REY: *It's a power that Jedi have that lets them control people and make things float* (Star Wars: The Last Jedi, 2017: 00:47:49).

У фільмах показано, що нечутливі до Force приблизно так і сприймають її (здатність контролювати людей та змушувати речі літати). Проте, ми бачимо, що значення розширюється та набуває нових відтінків, так поглиблюючи саму лексеми. Люк Скайвокер пояснює, що Force – це енергія, баланс та напруга, проте це не влада: MASTER SKYWALKER: *The Force is not a power you have. It's not about lifting rocks. It's the energy between all things, a tension, a balance, that binds the universe together* (Star Wars: The Last Jedi, 2017: 00:48:10). До речі, підтвердження останнього речення спостерігаємо в репліці далі: KYLO REN: *Why is the Force connecting us? You and I.* (Star Wars: The Last Jedi, 2017: 00:52:47) Тобто, Force – це не просто щось фізичне, а енергія, яка поєднує об'єкти, усе живе.

У фрагменті, де Майстер Скайвокер навчає Рей особливостям Force, знову спостерігаємо ефект комічного. MASTER SKYWALKER: *Close your eyes. Breathe. Now, reach out* (Star Wars: The Last Jedi, 2017: 00:48:28), на що дівчина намагалася потягнутися у фізичному сенсі, виставивши руку перед собою. Лише після того, як виявилось, що та «сила», яку вона відчувала, була лише лоскотанням, вона зрозуміла, що фразове дієслово reach out використано в значенні «духовно тягнутися до розуміння Force».

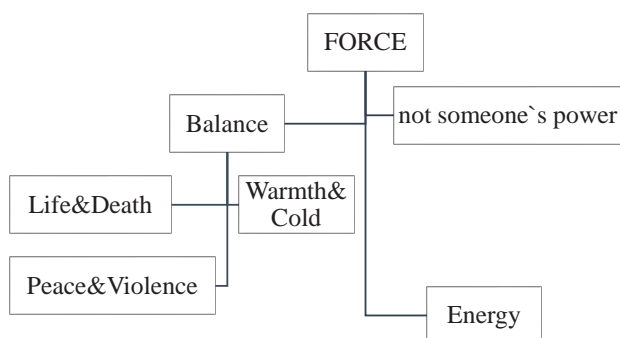
Інший, на нашу думку, чи не найяскравіший приклад вербалізації спостерігаємо у фрагменті, коли головна героїня Рей лише пізнає особливості Force: REY: *The island. Life. Death and decay, that feeds new life. Warmth. Cold. Peace. Violence.* MASTER SKYWALKER: *And between it all?* REY: *Balance. An energy. A Force.* MASTER SKYWALKER: *And inside you?* REY: *Inside me that same Force* (Star Wars: The Last Jedi, 2017: 00:49:21). У цьому фрагменті бачимо, що Force є чимось, що утримує від крайнощів. Вона є єдиальним елементом усього суцього. Це приклад наближує нас до ЛСВ 3 – (a person or thing with a lot of) influence and energy з його семою energy. Дійсно, у контексті самої саги про Скайвокерів, Force є енергією, балансом усього існуючого. Вона пронизує все, що є у Всесвіті.

Аналізуючи наступний уривок, ми знову повертаємося до негативного значення лексеми: MASTER SKYWALKER: *It didn't scare me enough then. It does now* (Star Wars: The Last Jedi, 2017: 00:51:32).

Цікавим є намагання перервати негативний вплив force, що, втім, не виокремлено в додаткове значення, але вказує на можливість розриву зв'язків з Force. REY: *You've closed yourself off from the Force* (Star Wars: The Last Jedi, 2017: 00:51:19).

Розглядаючи контекст лише цього епізоду, знаходимо виразне підтвердження значення *balance* концепту FORCE. KYLO REN: *Why is the Force connecting us?* (Star Wars: The Last Jedi, 2017: 00:52:47), адже ця репліка з діалогу між двома головними героями, які сліднують світлій та темні сторонам Force. У цьому значенні частково відтворено ЛСВ 6, а саме *to make something happen or make someone do something difficult, unpleasant, or unusual ... not offering the possibility of choice*, адже жоден із персонажів не бажав стати учасником такого «зв'язку».

На рис. 1 схематично відтворимо фреймову структуру концепту в межах студійованого фільму.

Рис. 1. Фреймова структура концепту FORCE кінодискурсу на матеріалі кінофільму «Зоряні війни. Епізод VIII. Останні джедаї»

Зазначимо, що в межах фільму виокремлено такі вербалізатори концепту FORCE: *balance, energy, not someone's power*. Вербалізатор *balance* має у своєму складі такі складники: *life&death, warmth&cold, peace&violence*.

Висновки. Отже, переосмислення наявних явищ є одним із позамовних кодів кіномистецтва. Лексична одиниця *force* є виразним прикладом цього. На матеріалі восьми лексико-семантичних варіантів лексеми *force* проаналізовано кореляцію мовних та позамовних чинників, що впливають на значення самої лексеми. У представленій статті студійовано як позитивні, так і негативні значення лексеми *force* концепту FORCE на прикладі фільму «Зоряні війни. Епізод VIII. Останні джедаї», що вказує на розщеплення значення *force* у межах антитези *good-bad* у аналізованому фільмі. *Force* розглядають одночасно і як те, що об'єднує все живе, так і те, що має своєрідний релігійний зміст. Серед інших актуалізаторів концепту FORCE зазначимо *пригнічення, сумніви, зневіру*, які мають бути переможеними. Зауважено, що *Force* є об'єднувальним елементом усього суцього, що підтверджує лексико-семантичні варіанти лексеми *force* в межах цієї розвідки.

Серед перспектив дослідження зазначимо створення концептуальної схеми особливостей вербалізації концепту FORCE у кінодискурсі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Крисанова Т. А. Семіотичні аспекти кінодискурсу. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, 2018. (86), С. 23-31. <https://doi.org/10.26565/2227-8877-2017-86-03>
2. Іванотчак Н. І., Параска В. С. Вербалізація концепту ХОРОБІСТЬ у мультиплікаційному фільмі «Відважна». *Закарпатські філологічні студії. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика»*, 2019. Т. 1. Вип. 11. С. 96-100. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2019.11-1.19>
3. 2017 Worldwide Box Office URL: <https://www.boxofficemojo.com/year/world/2017/>
4. Cambridge Dictionary URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/force>
5. Floyd Th. Fewer people are going to movies, theater and museums, NEA study shows URL: <https://www.washingtonpost.com/entertainment/2023/10/18/nea-study-arts-audience-decline/>
6. Otterson J. 2024 Oscar Ratings: Academy Awards Audience Rises to 21 Million Viewers With Delayed Viewing URL: <https://variety.com/2024/tv/news/2024-oscar-ratings-academy-awards-1235933476/>
7. Star Wars: The Last Jedi. Directed by Rian Johnson. Lucasfilm, Walt Disney Studios Motion Pictures, 2017.
8. UNIC Annual Report 2024 URL: https://unic-cinemas.org/fileadmin/user_upload/Publications/2024/UNIC_Annual_Report_2024.pdf

REFERENCES

1. Krysanova T. A. (2018) Semiotychni aspekty kinodyskursu. [Semiotic aspects of cinematic discourse] *Visnyk KhNU imeni V. N. Karazina. Seriya: Inozemna filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov.* – Bulletin of the V.N. Karazin KhNU. Series: Foreign philology. Methods of teaching foreign languages (86), P. 23-31. <https://doi.org/10.26565/2227-8877-2017-86-03> [in Ukrainian]
2. Ivanotchak N. I., Paraska V. S. (2019) Verbalizatsiia kontseptu KhOROBRYST u multyplikatsiinomu filmi «Vidvazhna» [Verbalization of the Concept COURAGE in the Animated Film “Brave”]. *Zakarpatski filolohichni studii. Uzhhorod : Vydavnychiy dim «Helvetyka».* – Transcarpathian Philological Studies. Uzhhorod: Publishing house «Helvetika», V. 1. Vyp. 11. S. 96-100. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2019.11-1.19> [in Ukrainian]
3. 2017 Worldwide Box Office URL: <https://www.boxofficemojo.com/year/world/2017/>
4. Cambridge Dictionary URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/force>
5. Floyd Th. Fewer people are going to movies, theater and museums, NEA study shows URL: <https://www.washingtonpost.com/entertainment/2023/10/18/nea-study-arts-audience-decline/>
6. Otterson J. 2024 Oscar Ratings: Academy Awards Audience Rises to 21 Million Viewers With Delayed Viewing URL: <https://variety.com/2024/tv/news/2024-oscar-ratings-academy-awards-1235933476/>
7. Star Wars: The Last Jedi. Directed by Rian Johnson. Lucasfilm, Walt Disney Studios Motion Pictures, 2017.
8. UNIC Annual Report 2024 URL: https://unic-cinemas.org/fileadmin/user_upload/Publications/2024/UNIC_Annual_Report_2024.pdf